

Laudáció

Kuzsinszky Bálint díj átadása alkalmából
2016-03-21.

Ilon Gábort bizonyára nem fogja kivetni az Úristen a szájából (Jel 3,15-16). Mindent őszinte és mély meggyőződéssel, szenvedéllyel képvisel és így is cselekszik. Ezért sokan nagyon szeretjük – mások meg nem annyira. A Régészeti és Művészettörténeti Társulat elismerése viszont nem ennek, hanem a szakmai teljesítménynek szól, ami elvitathatatlan.

Gábor mindent „csinált” és jelenleg is aktívan tesz, ami a mi szakmánkban szép és jó. Ásatásokat vezetett, múzeumi és gyűjteményi anyagokat szerzeményezett, rendezett és közölt, szakmai és ismeretterjesztő kiadványokat írt és szerkesztett, kiállításokat rendezett és végül, de nem utolsó sorban, oktatott és nevelt, régészpalánták és elhivatott történelem- és földrajztanárok generációit tanította az írott történelem előtti múlt tárgyakkban materializálódott örökségének tiszteletére, szeretetére.

Munkakapcsolatunk, barátságunk a múlt század kilencvenes éveire megy vissza. Pápai múzeumigazgatóként és a góri ásatások vezetőjeként volt alkalmam megismerni kivételes szakmai és vezetői elhivatottságát és tehetségét. Azóta is sokszor dolgoztunk, dolgozunk együtt, többnyire ugyanazon értékek, érdekek szolgálatában és képviselésében.

Ilon Gábor 1956. október 1.-én született Várpalotán. Régész, történész és népművelői végzettséget is szerzett, ami bizonyára hozzájárul ahhoz, hogy megszerzett ismereteit igen széles körben tudja megosztani másokkal is.

A középiskola elvégzése után a Savaria múzeumba került, ahol gyűjteménykezelőként és kiállítás rendezőként dolgozott.

Diplomái megszerzése után először a váci Vak Bottyán (ma: Tragor Ignác) Múzeumban dolgozott, népművelő-muzeológusként.

1984 és 1995 között a Gróf Esterházy Károly Kastély- és Tájmuzeum régészeként és igazgatójaként dolgozott Pápán.

1995 – 2008 között a Vas megyei Múzeumok Igazgatóságán dolgozott, a szombathelyi Savaria Múzeum régészeként. Előbb a Régészeti Osztályt vezette, majd 2002-től a megyei múzeumigazgató általános helyettesének feladatait is ellátta.

2008. június 1. és 2014. dec. 31. között a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat, majd jogutódja, a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ II. sz. Regionális irodavezetője Szombathelyen.

Az újabb átszervezések következtében 2015. január 1.-től december 31-ig a Forster Gyula Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ munkatársa, részben táppénzen, majd szabadságon.

Jelenleg szellemi szabadfoglalkozású régész, őstörténész, örökségvédelmi szakértő.

Több, mint 100 régészeti leletmentést, ásatást vezetett. Ezek közül legfontosabbak: Németbánya (Veszprém megye, bronzkor, 4 év), Górási (Vas megye, neolitikumtól a késő középkorig, 6 év), magyar-szlovén vasútvonal nyomvonala (Vas megye, bronz-, római és középkor, 2 év), Séd (Vas megye, neolitikumtól az Árpád-korig, 1 év), Szombathelyt elkerülő 86. és 89. sz. főutak Zánától az Országhatárig (1999-2004: neolitikumtól a középkorig), Szombathely-Oladi plató (2005-2007: neolitikum, rézkor), 86. sz. főút nyomvonala (2008-2009: bronzkortól a középkorig), Ménfőcsanak (Győr-Moson-Sopron megye 2009-2011: neolitikumtól a középkorig).

Veszprém és Vas megye területén rendszeres topográfiai kutatásokat végzett és irányított. Ebben a munkában részt vettek régész-technikus tanítványai is. Az eredményeket a Régészeti Intézet topográfiai köteteihez hasonló rendszerben meg is jelentette.

Több mint 109 régészeti és számos további (régészettudomány történeti, történettudományi-muzeológiai) önálló tudományos publikációja jelent meg. Ehhez járulnak társszerzőkkel együtt írt munkái. Több régészeti tárgyú önálló könyve is megjelent, így a „Bevezetés a Kárpát-medence régészetébe” c. jegyzete (1993) eddig már öt kiadást ért meg. Elkészítette Szombathely őskori településtörténetének vázlatát (2004). Egy velemi magángyűjtő régészeti anyagát 2013-ban tette közzé, a velemi aranykincsről pedig 2015 októberében jelent meg könyve (magyar és angol nyelven, egyidejűleg). Társszerzőkkel készített legfontosabb munkái közé tartozik a két hazai, késő bronzkori (urnamezős kori) temetőmonográfia egyike, amelyben kiemelt hangsúlyt kapott a környezettörténet (Szombathely-Zanat, 2011).

A szűk értelemben vett régészeti feltáró tevékenység mellett Gábor mindig nagy jelentőséget tulajdonított a leletanyag megfelelő kezelésének, bemutatásának, közlésének és sokoldalú tudományos feldolgozásának. Valószínűleg ezért, már a legkorábbi interdiszciplináris munkacsoportokba, szervezetekbe is bekapcsolódott, így az MTA VEAB Iparrégészeti és Archeometriai Munkabizottságába (1980-as évektől). Alapító tagja az Archeocomp Egyesületnek (1991), részt vett a Budapesten 1998-ban megrendezett 31. International Symposium on Archaeometry szervezésében. Kezdetektől (2004) aktív tagja az Archeometriai Műhely szerkesztőbizottságának, melynek egyes számait társszerkesztőként is jegyezte. Tudományos munkássága során is több interdiszciplináris kutatási projektben vett részt, így késő bronzkori és vaskori kerámiák és fémművesség műszeres vizsgálata tárgyában is végzett kutatásokat, melynek eredményeit társszerzőkkel közölte. Kiemelt figyelemmel gondoskodott az általa feltárt lelőhelyek anyagának természettudományos vizsgálatáról, és az eredményeket – mind a régészeti, mind az archeometriai vonatkozású megállapításokat – a lehetőségek szerint, sőt azon túl is, közzétette. Interdiszciplináris érdeklődése természetszerűleg vezetett a környezeti régészettel, különösen a radiokarbon és dendrokronológiai kormeghatározás rendszeres és sorozatszerű alkalmazásával való intenzív kapcsolathoz; az ilyen irányú vizsgálatokat két megyében is (Veszprém, Vas) kezdeményezte.

Mindig kiemelt figyelemmel kezelte, értékelte a magyar régészet kiemelkedő egyéniségeinek örökségét. Legutóbbi, általam ismert közleménye is tudománytörténeti jellegű (Nemzetközileg elismert régész arcélek Vas megyéből – Miske Kálmán, Fettich Nándor, Mozsolics Amália, Szentlélek Tihamér, Bándi Gábor. In: Életünk. Irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat, 2016 14/3 3-16.)

Nem a laudáció feladata értékelni, hogy az utóbbi évek, eufemisztikusan szólva, kedvezőtlen szervezeti és tudománypolitikai változásai hogyan hatnak egy kiemelkedő életpályára. Úgy gondolom, Gábor ebben is példát mutat – méltóságból, kitartásból, elkötelezettségből – valamennyiünknek.

Budapest, 2016-03-19.

T. Biró Katalin
Magyar Nemzeti Múzeum